

УДК 636.082.36

Леонтьєв В.В. здобувач¹

Миколаївський державний аграрний університет

**ДИНАМІКА РОСТУ ТА РОЗВИТКУ МОЛОДНЯКУ ОТРИМАНОГО
ВІД СВИНОМАТОК УКРАЇНСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ ЗА РІЗНИХ
МЕТОДІВ РОЗВЕДЕННЯ**

Наведено результати оцінки динаміки росту та розвитку молодняку свиней отриманого від свиноматок української м'ясної породи за чистопородного розведення та схрещування. Встановлено, що помісний молодняк поєднання (♀ УМ × ♂ ДУСС) та (♀ УМ × ♂ Л) характеризувався вищими показниками інтенсивності росту, а також більш характерним для м'ясних свиней типом тілобудови.

Успіх свинарства значною мірою залежить від якості генофонду порід, які використовуються в системах розведення.

Племінна робота в свинарстві України на сучасному етапі розвитку галузі характеризується тенденцією масового завезення в господарства тварин м'ясного напрямку продуктивності зарубіжного походження [1]. Проте, як зазначає В.П.Рибалко [2], наші вітчизняні генотипи, при створенні їм оптимальних умов годівлі та утримання, за продуктивністю не поступаються зарубіжним, а за такими показниками як резистентність, пристосованість до умов годівлі та утримання, характерних для більшості господарств, а також за якістю продукції значно перевищують їх.

Зважаючи на це, важливого значення набуває збереження, поширення та удосконалення свиней м'ясного напрямку продуктивності вітчизняного походження.

Українська м'ясна порода з трьома внутрішньопородними типами затверджена наказом Міністерства сільського господарства і продовольства України №367 від 31.12.1993 року як нове селекційне досягнення, що за продуктивними якостями не поступається світовим аналогам [3].

Проте, нині свині даної породи становлять лише 3,15% від загального свинопоголів'я в нашій країні [4]. До того ж, як зазначають С.В. Акімов та Л.Г. Перетятко [5] поголів'я основних свиноматок та кнурів цієї породи за період з 1993 по 2003 рік скоротилося на 45,8 та 62,3%, відповідно.

В період до та відразу після апробації рядом вчених [6-9] було проведено значну кількість досліджень щодо вивчення продуктивних якостей свиней новоствореної української м'ясної породи. Однак, в результаті суттєвого скорочення поголів'я, яке відбулося наприкінці 90-х років минулого століття, відбулися значні зміни якісного складу племінного поголів'я та зазнав змін склад суб'єктів племінної справи, які займаються розведенням свиней даної породи.

Тому, важливого значення набуває виявлення генетичного потенціалу продуктивності тварин в новостворених племінних господарствах з метою розробки заходів щодо раціонального його подальшого використання.

Необхідність розробки способів раціонального використання наявного вітчизняного генофонду свиней м'ясного напрямку продуктивності обумовлює

¹ Науковий керівник – доктор с.-г. наук, професор Топіха В.С.

актуальність вивчення особливостей росту та розвитку молодняку, отриманого внаслідок використання свиноматок української м'ясної породи в системах схрещування у якості материнської форми.

Методика досліджень. Дослідження проводилися протягом 2007...2010 рр. в умовах племінного заводу «Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Таврійські свині» Скадовського району Херсонської області. Об'єктом для досліджень була інтенсивність росту та розвитку молодняку свиней, отриманого від свиноматок української м'ясної породи за різних методів розведення. Для проведення досліджень за принципом аналогів відповідно до схеми досліду (табл. 1) було сформовано чотири групи молодняку.

Таблиця 1. Схема досліду

Група	Кількість тварин у групі, гол.	Порода	
		матері	батька
I (контрольна)	30	УМ	УМ ¹
II (дослідна)	30	УМ	ВБ ²
III (дослідна)	30	УМ	ДУСС ³
IV (дослідна)	30	УМ	Л ⁴

Примітки: ¹ – українська м'ясна; ² – велика біла; ³ – внутрішньопородний тип породи дорок української селекції «Степовий»; ⁴ – ландрас

Оцінка інтенсивності росту та розвитку проводилася до досягнення молодняком 6-місячного віку. Дослідження проводили загальноприйнятими зоотехнічними методами.

Результати досліджень. Встановлено, що залежно від породи, породності та віку молодняк характеризується певною специфічністю росту. Вікові зміни живої маси підсвінків характеризує динаміка живої маси піддослідного молодняку, яка представлена в таблиці 2.

Таблиця 2. Динаміка живої маси піддослідних тварин (кг), ($\bar{X} \pm S_{\bar{X}}$)

Вік, місяців	Група, (n=30)			
	I ♀ УМ x ♂ УМ	II ♀ УМ x ♂ ВБ	III ♀ УМ x ♂ ДУСС	IV ♀ УМ x ♂ Л
1	5,98±0,14	6,23±0,14	5,65±0,16	5,85±0,21
2	17,33±2,01	18,14±1,13	18,60±1,00	18,83±1,20
3	29,44±1,13	30,04±0,80	31,46±0,77	32,05±1,00
4	49,80±0,24	50,63±0,30*	51,40±0,26***	53,10±0,30***
5	76,34±0,35	78,30±0,42***	78,56±0,48***	80,30±0,83***
6	97,25±0,18	100,03±0,18***	102,45±0,22***	103,66±0,20***

Примітки: * – P>0,95, *** – P> 0,999.

Наведені показники дають підставу вважати, що схрещування позитивно вплинуло на показники живої маси тварин дослідних груп. Так помісні тварини – II, III, IV груп у всі вікові періоди перевищували аналогів контрольної групи (чистопородні тварини української м'ясної породи).

Вірогідної різниці між дослідними і контрольною групами за живою масою тварин у віці один, два і три місяці не встановлено, але більшою живою масою відзначався молодняк поєднання ♀УМ×♂Л – 5,85; 18,83 та 32,05кг відповідно.

Жива маса у віці 4-х місяців найвищою була у тварин IV дослідної групи (♀УМ×♂Л), яка вірогідно перевищувала за цим показником тварин контрольної групи на 3,3кг ($P>0,999$).

Тварини II і III дослідних груп теж вірогідно перевищували за живою масою тварин контрольної групи на 0,83кг, ($P>0,95$) і 1,6кг відповідно ($P>0,999$).

Тенденція більш інтенсивного росту підсвинків II, III, IV дослідних груп зберігається протягом подальшого періоду відгодівлі.

У віці 6 місяців більш високими показниками живої маси характеризувалися тварини II, III, IV дослідних груп. Їх жива маса становила: 100,03кг, 102,45кг, 103,66кг відповідно. За даним показником вони перевищували чистопородних аналогів української м'ясної породи на 2,9%, 5,3%, 6,6% відповідно ($P>0,999$).

Відмінності за зміною живої маси підтвердились рівнем абсолютних, середньодобових та відносних приростів.

Молодняк II, III, IV дослідних груп, переважав аналогів контрольної групи (чистопородні тварини української м'ясної породи) за показником абсолютного приросту у всі вікові періоди, але не завжди різниця була вірогідною.

У віці 1...2 місяці молодняк III дослідної групи, де материнською формою була українська м'ясна порода, а батьківською формою тварини внутрішньопорідного типу породи дюрок української селекції «Степовий», переважав аналогів I групи (контроль) на 1,5кг ($P>0,99$). В цей же віковий період тварини IV дослідної групи (♀УМ×♂Л) мали більше значення абсолютного приросту – 12,5кг, що на 1,1кг вище показнику I групи ($P>0,95$).

У віковий період 2...3 місяці вірогідна різниця за показником абсолютного приросту встановлена лише у тварин IV дослідної групи, вони переважали контрольну групу (I) на 1,6кг ($P>0,95$).

В періоди відгодівлі молодняку 3...4 та 4...5 місяців, в розрізі контрольної і дослідних груп, за показником абсолютного приросту, вірогідної різниці не встановлено.

Тварини III та IV дослідної групи, у віці 5...6 місяців, мали значення показнику абсолютного приросту – 23,9; 23,4кг, що на 3,0кг ($P>0,999$) та 2,5кг ($P>0,99$) вище значення контрольної групи, відповідно.

Значення показників середньодобових приростів у тварин контрольної і дослідних груп, були високими і коливалися в межах 378,3...431,7г.

Виходячи з цього можна стверджувати, що поросяткам на момент відлучення від свиноматок створені оптимальні умови годівлі і утримання, а тому стресовий фактор – відлучення не вплинув на інтенсивність їхнього росту в цей віковий період. Але найбільше значення середньодобового приросту в даний віковий період мали поросятка III дослідної групи – 431,7г, що більше аналогічного показника аналогів контрольної групи на 53,4г ($P>0,99$).

У віці 2...3 місяця поросятка IV дослідної групи визначалися найвищим показником середньодобового приросту, і перевищили контроль на 52г ($P>0,999$).

Аналізуючи вікову динаміку середньодобових приростів тварин контрольної і дослідних груп, необхідно відмітити, що зростання середньодобових приростів усіх

груп відбувається до п'ятимісячного віку і має найвище значення у віковий період 4...5 місяців (856,1...892,6г), а потім поступово починає знижуватися, але все ж залишаючись на відносно високому рівні. Виходячи з цього, слід зазначити, що саме в ці періоди необхідно приділяти особливу увагу належній годівлі тварин, бо саме в ці періоди досягаються найвищі прирости живої маси відгодівельного молодняку, що дає можливість виявити генетичний потенціал даних генотипів свиней.

У віковий період 5...6 місяців піддослідні генотипи характеризувалися відносно високими показниками середньодобових приростів, але перевага залишалася на боці II, III, IV дослідних груп по відношенню до контрольної групи, і становила 26,4г ($P>0,95$); 96,1г ($P>0,999$) та 79,0г ($P>0,999$) відповідно.

Оцінюючи піддослідні групи щодо показнику відносних приростів, який характеризує напруженість росту організму, встановлено, що за всіма групами значення було найвищим у період 1...2 місяця і коливалося в межах 97,4...106,8%. Найвищим значенням цього показнику характеризувалися тварини поєднання ♀УМ×♂ДУСС (III), які перевищували контрольну групу за показником відносного приросту на 9,4%.

Поліпшення відгодівельних і м'ясних якостей тварин неможливе без контролю міцності конституції тварин.

Наші дослідження підтвердили існуючий висновок про те, що спадкові особливості росту і розвитку тварин прослідковуються за результатами промірів статей та розрахунку індексів тіла будови.

Екстер'єрний профіль молодняку дослідних груп у віці 6 місяців наведено на рис.1.

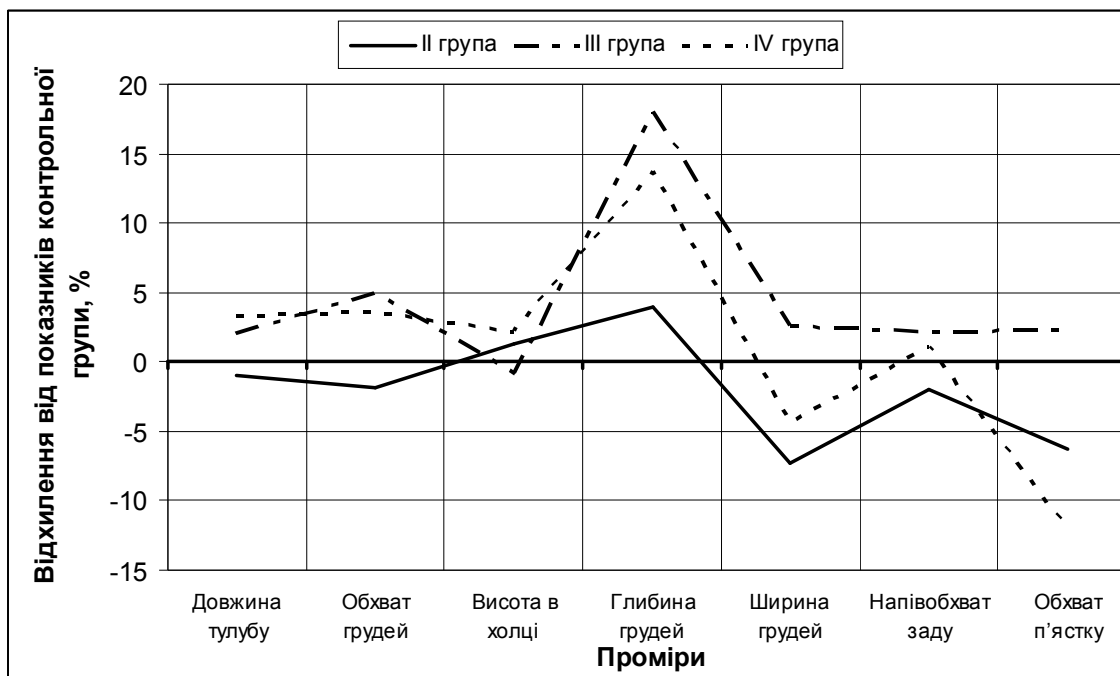

Рис. 1. Екстер'єрний профіль за промірами статей тіла молодняку свиней різних дослідних груп у 6-місячному віці.

Найбільш значні відхилення були відмічені за показником глибини грудей.

Найбільше значення даного проміру було зафіксовано у тварин III дослідної групи, які на 17,97% ($P > 0,999$) переважали аналогів контрольної групи.

У тварин IV дослідної групи виявлено найменший обхват п'ястка серед тварин всіх дослідних груп – 15,3см, що на 12,7% менше аналогічного показника тварин контрольної групи.

Окремі лінійні проміри хоч самі по собі і дають об'єктивні відомості, але не завжди можуть задовільно охарактеризувати тварину, тому особливої уваги надають співвідношенню промірів, тобто індексам тілобудови. В наших дослідженнях ми визначали сім основних індексів тілобудови: розтягнутості, масивності, збитості, широкогрудості, глибокогрудості, костистості, та м'ясності.

Екстер'єрний профіль за індексами тілобудови молодняку свиней різних дослідних груп у 6-місячному віці наведено на рис. 2.

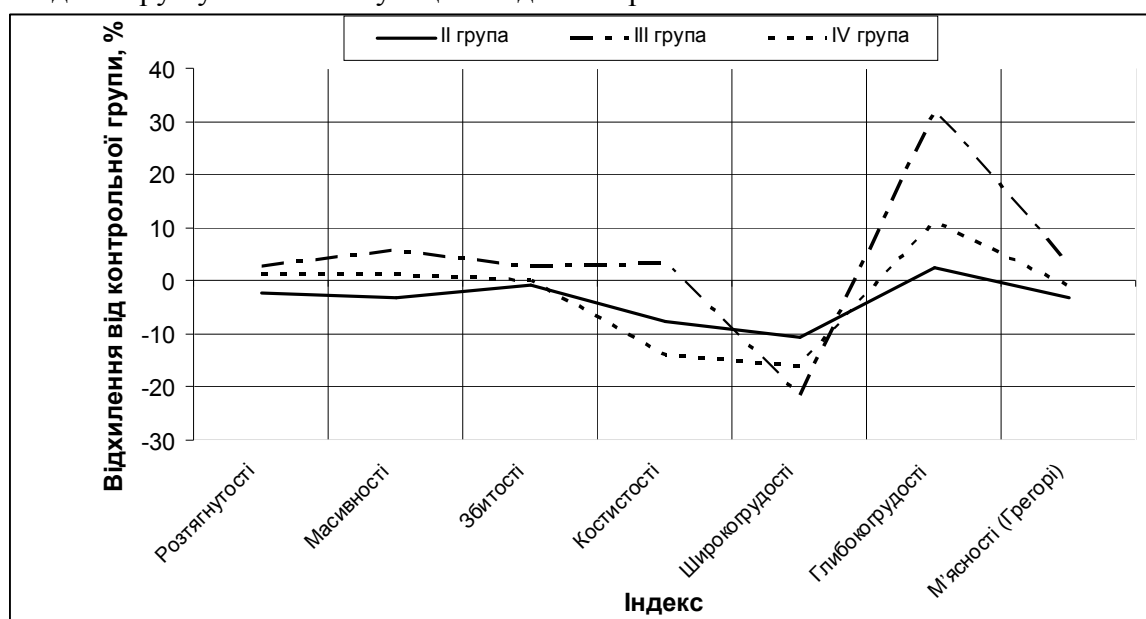

Рис. 2. Екстер'єрний профіль за індексами тілобудови молодняку свиней різних дослідних груп у 6-місячному віці.

Індекс широкогрудості, який характеризує розвиток грудей у ширину, по відношенню до їх глибини у 6-ти місячному віці, був вищим в усіх дослідних групах.

Використання кнурів внутрішньопорідного типу породи дюрор української селекції «Степовий» в поєднанні з матками української м'ясної породи (III група), дало можливість отримати значення індексу м'ясності (Грегори) у віці 4...6 місяців на рівні 114,5...109,4%, що більше аналогів контрольної групи на 6,6...3,2%, відповідно ($P > 0,99$).

Висновки. Використання свиноматок української м'ясної породи у якості материнської форми за різних методів розведення дає змогу отримати товарний молодняк, який характеризується високою енергією росту.

Найвищими показниками інтенсивності росту та розвитку характеризуються поєднання, де були використані кнури внутрішньопорідного типу породи дюрор української селекції «Степовий» (III група) та ландрас (IV група), в нащадків яких, порівняно з представниками контрольної групи, істотно збільшились проміри напівобхвату заду, а також показник індексу м'ясності.

Література

1. Луговий С. І. Нове племінне господарство з розведення асканійського типу свиней української м'ясної породи / С. І. Луговий, О. І. Загайкан // Новітні технології в свинарстві – сучасний стан і перспективи: збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 2007р.). — Харків: Золоті сторінки, 2007. — Вип. 15 (40). — Ч. 1. — Т. 1. — С. 187—190.
2. Рибалко В. П. Не тільки збільшувати виробництво, але й не знижувати якість свинини / В. П. Рибалко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Миколаїв: МДАУ, 2006. — Спеціальний випуск 3 (35). — Т. 2. — С. 4—7.
3. Шульга Ю. І. Селекційно-генетична диференціація порід і типів свиней асканійської селекції / Ю. І. Шульга, Л. Ф. Крилова, О. І. Дудка, А. М. Маслюк // Науковий вісник «Асканія-Нова» Інституту тваринництва степових районів імені М.Ф.Іванова «Асканія-Нова» – Національного наукового селекційно-генетичного центру з вівчарства. — Асканія-Нова, 2008. — Вип. 1. — С. 79—88.
4. Програма селекції великої білої породи свиней в Україні на 2003-2012 роки / В. А. Пищолка, А. М. Литовченко, М. Д. Березовський, В. П. Рибалко, І. В. Хатько, Л. П. Гришина, В. А. Коротков, В. М. Нагаєвич, В. О. Білоус, Ю. Ф. Мельник. — К.: Державний науково-виробничий концерн «Селекція», 2004. — 104 с.
5. Акимов С. В. Проблемы сохранения и развития отечественных мясных пород свиней Украины / С. В. Акимов, Л. Г. Перетяцько // Аграрний вісник Причорномор'я. — Одеса, 2005. — Вип. 31. — С. 12—14.
6. Акімов С. В. Використання свиней центрального типу української м'ясної породи у схрещуванні / С. В. Акімов // Тваринництво України. — 1998. — № 11. — С. 17—18.
7. Баньковський Б. В. Українська м'ясна порода свиней / Б. В. Баньковський, В. О. Медведєв, І. В. Соловійов // Науково-виробничий бюлетень «Селекція». — Київ, 1994. — С. 50—54.
8. Дудка О. І. Вплив генотипу родин на удосконалення стада свиней асканійського типу української м'ясної породи / О. І. Дудка // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Миколаїв: МДАУ, 2002. — Вип. 3 (17). — С. 212—217.
9. Медведєв В. Харківський заводський тип свиней / В. Медведєв, А. Ткачов, А. Хватов // Тваринництво України. — 1996. — № 10. — С. 16—17.

Summary**Dynamics of growth and development of young pigs obtained from sows Ukrainian meat breed of different methods of breeding / Leont'ev V.V.**

The article shows the results of the evaluation of dynamics of growth and development of young pigs obtained from sows Ukrainian Meat breed for pure breeding and crossbreeding. Established that the young pigs combination (♀UM×♂DUSS) and (♀UM×♂L) was characterized by higher intensity of growth indicators, as well as more typical for pig meat type figure.